

ZRC SAZU

Javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

KOMUNIKACIJSKI NAČRT PROJEKTA

Zmanjševanje potreb po dnevni mobilnosti s celostnim načrtovanjem

Podatki o projektu

ARIS šifra: J6-70241

Vrsta projekta: temeljni raziskovalni projekt

Leto razpisa projekta: 2025

Vodja projekta: dr. Janez Nared

Institucija: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU).

Trajanje projekta: 1. 3. 2026–28. 2. 2029

Finančni vir: Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS)

Podatki o komunikacijskem načrtu

Avtor komunikacijskega načrta: dr. Janez Nared

Datum priprave načrta: 27. 8. 2026

Različica dokumenta: 1.0

Kazalo vsebine

1. O projektu	3
2. Namen in cilji komuniciranja.....	5
3. Ciljne skupine.....	5
4. Ključna sporočila	6
5. Komunikacijski kanali in orodja.....	6
6. Časovni načrt komuniciranja.....	7
7. Odgovornosti.....	8
8. Kazalniki uspešnosti	8
9. Skladnost z zahtevami ARIS	9

1. O projektu

Podatki za Slovenijo kažejo, da se dolžina potovanj na delo nenehno podaljšuje in da se z naraščanjem razdalje zmanjšujeta uporaba javnega prevoza in kakovost življenja vozačev. Politika trajnostne mobilnosti se osredotoča na aktivne oblike mobilnosti in zagotavljanje javnega prevoza (ki predstavlja le 14 % potniških kilometrov) ter tako zdravi simptome in ne izvira problema, to je naraščanja potreb po mobilnosti. Posledično se izpusti toplogrednih plinov niso zmanjšali, prilagajanje podnebnim spremembam pa je nezadostno. Razlog za naraščajoče povpraševanje po mobilnosti je po našem prepričanju v naraščajočem neskladju med lokacijami stanovanj, delovnih mest, storitev in rekreacije.

Zato moramo:

- 1) izboljšati strateško načrtovanje in zagotoviti povezovanje in usklajevanje sektorskih načrtov,
- 2) zmanjšati prostorsko neskladje med stanovanji, delovnimi mesti in storitvami ter
- 3) okrepiti spremembo vedenja prebivalcev v smeri racionalizacije potovanj in izbora trajnostnih oblik mobilnosti.

Na podlagi zgoraj navedenih dejstev je cilj projekta obravnavati dejavnike povečanega povpraševanja po vsakodnevni mobilnosti in s temeljito analizo opredeliti način za zmanjšanje povpraševanja po vožnjah ter tako prispevati k boljši kakovosti življenja in hitrejšemu prilagajanju podnebnim spremembam. Osredotočili se bomo na sodobne procese v Sloveniji, ki so poslabšali prostorsko usklajenost lokacij stanovanj, delovnih mest, storitev (vključno z izobraževanjem) in rekreacije ter povzročili povečano potrebo po mobilnosti. S poglobljeno obravnavo poselitvenega sistema, sprememb demografske strukture, ponudbe storitev in delovnih mest, prometa ter vedenjskih sprememb prebivalcev bomo:

- 1) analizirali razvoj družbeno-prostorske dinamike v Sloveniji po letu 1991, s poudarkom na razumevanju dejavnikov, ki so okrepili pritiske na dnevne tokove mobilnosti;
- 2) s poglobitvijo v strateške dokumente ocenili sistem načrtovanja in razloge za neskladja med zastavljenimi strateškimi cilji in dejanskim stanjem/realizacijo;
- 3) zagotovili smernice ustreznim sektorjem, kako se ustrezno soočati z izzivi, ki povzročajo povečano povpraševanje po mobilnosti, da bi ga omejili in zmanjšali;
- 4) s stalno izmenjavo z relevantnimi sektorji in s predstavitvijo rezultatov povečali ozaveščenost in okrepili usposobljenost izvajalcev/načrtovalcev in nosilcev odločanja.

Osnovna teritorialna enota za izvedbo raziskave bo 212 občin v Sloveniji. Te predstavljajo primerno teritorialno enoto, kjer lahko posameznik dobi večino potrebnih storitev (npr. zdravstveno varstvo, osnovno šolsko izobraževanje, socialno varstvo, kot so vrtci, ustanove za starejše), hkrati pa je na voljo dovolj statističnih podatkov ali podatkov iz različnih katastrov ali registrov.

Za celovito obravnavo ugotovljenih raziskovalnih vrzeli bomo temeljito preučili prostorske in ustrezne socialno-ekonomske podatke, ne le za obravnavo prostorskega neskladja, temveč tudi neskladja v znanju in spretnostih ter dohodkih, kar bi nam pomagalo pri razumevanju razlogov za

podaljševanje razdalj za prevoz na delo. Da bi premagali ozka grla zbirnih podatkov in bolje razumeli posebnosti namenov potovanj (povezanih z delom, storitvami, rekreacijo), se bomo osredotočili tudi na individualne podatke, pridobljene s poglobljeno raziskavo v pilotnem območju.

Raziskava bo temeljila na naših nedavnih študijah (demografske analize in projekcije, analize policentričnega sistema poselitve in razpoložljivosti javnih storitev, analize prometnih koridorjev, prometnih vozlišč, ponudbe javnega prevoza in dnevnih tokov mobilnosti) ter z uporabo prostorske statistike, GIS, usklajevanjem virov velikih podatkov, temeljito preučitvijo sektorskih in večnivojskih (država-regija-občina) sistemov načrtovanja ter s kvalitativnimi metodami (intervjuji in vprašalniki) prispevala nova spoznanja, potrebna za načrtovanje in s podatki odprto odločanje. Raziskava bo pripomogla k prilagajanju podnebnim spremembam in njihovemu blaženju, izboljšala sistem načrtovanja v Sloveniji in dolgoročno pripomogla k zmanjšanju prostorskega neskladja med lokacijami stanovanj, delovnih mest, storitev in rekreacije ter tako razbremenila potrebe po vsakodnevni mobilnosti.

Faze projekta

V SO1 bomo opredelili in metodično raziskali prostorsko neskladje, povezano z lokacijami stanovanj, delovnih mest, storitev in rekreacije. Z upoštevanjem socialno-ekonomskih podatkov ob prostorskih značilnostih bomo načrtali tudi smer za natančnejšo primerjavo prostorskega neskladja z neskladjem na področju znanj in spretnosti ter dohodkov. Ne bomo samo opazovali, kako so stanovanja usklajena z zagotavljanjem delovnih mest, storitev in prostočasnih dejavnosti, ampak bomo tudi preverili, kako so se ta razmerja spremenila od devetdesetih let prejšnjega stoletja naprej in kaj je bilo gonilo tega procesa.

V SO2 bodo rezultati, pridobljeni v SO1, usklajeni s podatki o mobilnosti na agregatni ravni (raven občine in potovanja skupaj) in podrobneje obdelani z anketnim vprašalnikom na ravni pilotnega območja. Z opredelitvijo akcijskih polj posameznikov, in specifičnih namenov potovanj bomo lahko razumeli, kateri so dejavniki podaljšanih razdalj na delo in vse večje potrebe po mobilnosti. Pričakujemo, da bo anketni vprašalnik zagotovil dovolj informacij za boljšo razlago procesov, opaženih iz zbirnih podatkov, zlasti z zagotavljanjem informacij, ki niso na voljo v obstoječih statističnih virih in obstoječih raziskavah (npr. SURS 2021).

Za primerjavo rezultatov s cilji načrtovanja na sektorski ravni bomo v SO3 preučili ustrezne strateške dokumente in vključili deležnike iz ustreznih sektorjev, da bi bolje kontekstualizirali rezultate in ocenili možne rešitve. Zlasti se bomo osredotočili na razloge za pomanjkljivosti pri izvajanju politik in na to, kako se jim lahko v prihodnje izognemo.

V SO4 bomo zagotovili politične smernice za boljše usklajevanje politik in sprejetje ukrepov, ki bi preprečili naraščajoče povpraševanje po mobilnosti. Poleg tega bomo svoje ugotovitve širili v raziskovalnih člankih ter s predstavitvijo rezultatov projekta na delavnicah, seminarjih in konferencah.

2. Namen in cilji komuniciranja

Ključni namen projekta je prepoznavanje vzrokov za naraščajoče potrebe po mobilnosti in uporaba projektnih rezultatov za dolgoročno izboljšanje strateškega načrtovanja v Sloveniji. Slednje je mogoče le ob jasni komunikaciji projektnih rezultatov in z njimi povezanih ključnih sporočil stroki, načrtovalcem, odločevalcem in širši javnosti.

Namen komuniciranja je tako na odmerjen in prilagojen način obveščati in ozaveščati ključne skupine, in sicer:

- načrtovalce in strokovnjake o ključnih ugotovitvah raziskave in njihovi uporabi v teoriji in praksi;
- odločevalce o potrebi po usklajenem odločanju, ki bo upoštevalo dejstva in spoznanja na način, da sprejeti ukrepi ne bodo povečevali prostorskih neskladij in potrebe po potovanjih;
- širšo javnost o pomembnosti osebnih odločitev in ravnanj za doseganje dolgoročnih ciljev na področju trajnosti in prilagajanja podnebnim spremembam.

Ključni cilji komuniciranja so tako:

- obveščanje znanstvene, strokovne ali splošne javnosti o poteku in rezultatih raziskave,
- prispevek k razumevanju raziskovalne teme v širši družbi,
- ponotranjenje ključnih sporočil projekta s strani načrtovalcev in odločevalcev,
- krepitev prepoznavnosti raziskovalne skupine in raziskovalnega področja.

3. Ciljne skupine

Ciljne skupine projektnega komuniciranja so:

skupina	želeni učinek	komunikacijski kanal
odločevalci - ministrstva in državni organi, pristojni za prostor, promet, okolje, regionalni razvoj, delo, izobraževanje in javne storitve, občine	usklajevanje politik in vključitev priporočil	delavnice, seminarji in tematske konference
načrtovalci: regionalne razvojne agencije, prostorski in prometni načrtovalci	uporaba podatkov in smernic pri načrtovanju	delavnice, seminarji in tematske konference
strokovnjaki in izvajalci: strokovna združenja, izvajalci javnih storitev, ponudniki javnega prevoza, nevladne organizacije	presoja izvedljivosti in širjenje ugotovitev	delavnice, seminarji in tematske konference

skupina	želeni učinek	komunikacijski kanal
akademska javnost: raziskovalci in študenti s področij geografije, mobilnosti, načrtovanja in javnih politik	strokovna presoja, ponovna uporaba metod in podatkov	znanstveni in strokovni članki, znanstvene konference, sekcija na konferenci
splošna javnost: prebivalci, zlasti dnevni vozači in sodelujoči na pilotnem območju	razumevanje vzrokov in posledic vsakodnevnih poti	strokovni članki v medijih, sporočila prek družbenih omrežij
mediji: nacionalni, regionalni in strokovni mediji	razumljiva, podatkovno podprta javna razprava	sporočila za javnost, intervjuji

4. Ključna sporočila

Ključna sporočila projekta, ki si želi na pregleden in argumentiran način opozoriti na nezadostno celostno načrtovanje v prostorskem in družbenem razvoju Slovenije, so:

Prometna, prostorska, stanovanjska in storitvena politika morajo delovati skupaj; ločeni ukrepi ustvarjajo prostorska neskladja in nove potrebe po potovanjih.

Osredotočenost na trajnostne oblike mobilnosti je nujna, vendar nezadostna, če sistem načrtovanja istočasno pogloblja prostorska neskladja.

Projekt želi z analizo dolgoročnih podatkovnih nizov izpostaviti prostorska neskladja in opozoriti na ključne vzroke in dejavnike za njihov nastanek.

Usklajeno načrtovanje prispeva k preudarnejši rabi prostora in prostorski organizaciji družbe, s tem je prostorski sistem cenejši, tranostnejši in prispeva k višji kakovosti življenja vseh prebivalcev.

Zastoji na cestah so večinoma rezultat preteklih zgrešenih odločitev; in zastoji so čedalje večji in pogostejši.

5. Komunikacijski kanali in orodja

Glede na cilje komunikacije, sporočilo, ki ga bomo želeli prenesti, in ciljno skupino, bomo izbirali med naslednjimi komunikacijskimi kanali:

- znanstvene objave (revije, monografije, zborniki),
- konference, simpoziji, delavnice,
- spletna stran projekta ali razdelek na spletni strani inštitucije,

- družbena omrežja (inštitutski Facebook in Instagram profil),
- poljudni članki, intervjuji, medijski prispevki, sporočila za javnost,
- javni dogodki (predavanja, razprave).

6. Časovni načrt komuniciranja

obdobje	ključne aktivnosti	komunikacijski rezultat
M1-M6	priprava komunikacijskega načrta; ureditev projektne spletne strani; komunikacija s ključnimi deležniki (znanstveni in strokovni odbor)	osnovna prepoznavnost in sledljivost
M1-M12	postopno doseganje metodoloških in podatkovnih mejnikov; spletni atlas (M12)	preverjeni pojmi, prvi strukturirani rezultati, zemljevidi in infografika
M12-M24	poglobljena analiza rezultatov s prekrivanjem podatkov o prostorskih neskladjih s prometnimi podatki; odmerjeno komuniciranje s ključnimi deležniki v smeri verifikacije rezultatov (predstavniki ministrstev, znanstvena javnost) in promocije anketnega vprašalnika (prebivalci pilotnega območja)	kakovostno sodelovanje in kontekstualizacija rezultatov
M24-36	analiza politik, medsektorsko posvetovanje (delavnice), ciljni pogovori z resorji in občinami; odmerjeno preverjanje rezultatov z znanstveno sfero (organizacija sekcije na konferenci, znanstveni prispevki)	preverjena in izvedljiva priporočila
M36	končna spletna objava; priporočila politikam, javni/strokovni dogodek; trajna dostopnost	prenos rezultatov v politike, prakso in nadaljnje raziskave

7. Odgovornosti

Nosilec	Naloga
Vodja projekta	komunikacijski načrt, nastopi, stiki z odločevalci, končna vsebinska odgovornost
Sodelavka na projektu	spletna stran, družbena omrežja
Sodelujoči pri pripravi vsebin	pravočasna priprava preverjenih ugotovitev, vizualizacij in strokovnih pojasnil
Vsi člani projektne skupine	dosledna navedba projekta in ARIS, etično ravnanje s podatki, pravočasno obveščanje o komunikacijskih priložnostih

8. Kazalniki uspešnosti

Izvedbo projektних ciljev bomo merili s sledečimi kazalniki:

kazalnik	ciljna vrednost
Komunikacijski načrt	1 (s posodobitvami)
Spletni atlas	1
Znanstveni članki	3
Delavnica s strokovnjaki in odločevalci	1
Predstavitve na znanstvenih konferencah	2
Organizacija sekcije na mednarodni konferenci	1
Izvedba tematske številke revije	1
Priporočila politikam	1

9. Skladnost z zahtevami ARIS

Komunikacijski načrt in njegovo izvajanje bo skladno z zahtevami ARIS, zlasti glede:

- navajanja sofinanciranja ARIS pri objavah in dogodkih,
- diseminacije rezultatov raziskav,
- upoštevanja pravil odprtega dostopa skladno z Načrtom ravnanja z raziskovalnimi podatki projekta,
- etičnih načel raziskovalnega in javnega delovanja skladno z etično presojo raziskav s strani Komisije ZRC SAZU za etiko, integriteto in enake možnosti v raziskovanju.